

Закатнов Д.О.,
к. пед. н., с.н.с.,
завідувач лабораторії професійної кар'єри,
Інститут професійної освіти НАПН України

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ КОНСУЛЬТУВАННЯ З МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Одним із наслідків російської агресії є знищення значної частки економічного базису України і, як наслідок, зростання безробіття, зниження рівня доходів населення тощо. За таких умов рівень життя випускників закладів професійної освіти опосередковано залежатиме від особливостей і темпів розвитку в Україні молодіжного підприємництва, що є чинником підвищення рівня зайнятості серед молоді, зростання кількості малих підприємств і додаткових робочих місць, що актуалізує проблему підвищення ефективності консультування здобувачів професійної освіти з молодіжного підприємництва.

Одним із завдань консультування з молодіжного підприємництва є розвиток в учнівської молоді особистісних якостей, які є необхідними для успішного здійснення підприємницької діяльності, її мотивація щодо вибору підприємницької діяльності як напряму реалізації освітньо-професійної траєкторії. За такого підходу одним з його важливих напрямів є психологічне консультування, метою якого є виявлення рівня готовності здобувачів професійної освіти до підприємницької діяльності стосовно відповідних психологічних показників.

Дослідження рівнів сформованості підприємницьких якостей особистості ускладнені тим, що не існує загальноприйнятого набору відповідних якостей. В Україні з проблем формування в учнів закладів освіти готовності до підприємницької діяльності захищено низку дисертаційних досліджень (В. Дрижак [1], І. Добренко [2], Р. Пустовіт [3], О. Тополь [4], Н. Худякова [5] та ін.), проте, в них репрезентовано підходи до її структури та змісту, які достатньо помітно відрізняються один від одного. Крім того, при здійсненні психологічного консультування виникає проблема валідності методик для визначення підприємницьких якостей особистості, оскільки для переважної їх частина не вказано, на якій психологічній теорії вони побудовані. Проте, існує психологічна методика, яку розробив американський дослідник Джон Холанд, що дозволяє на основі вивчення досвіду, прагнень, інтересів особи тощо визначити тип професійної діяльності, який є бажаним та прийнятним для молоді людини. В основу методики покладено положення про те, що за ознаками особливостей особистості всіх людей можна диференціювати за шістьма особистісними типами, саме: артистичним; підприємницьким; інтелектуальним; конвенціональним; реалістичним; соціальним. Професії теж поділяються на шість типів, назви яких є ідентичними назвам особистісних типів людей. Дослідник вважав, що доцільно розглядати певні типи професійної праці як середовище, яке є максимально відповідним, сприятливим та комфортним для відповідних типів людей [6].

З розвитком комп'ютерної техніки та мережі інтернет було створено онлайн версії методики Д. Холанда, які широко використовуються у процесі профорієнтаційної роботи та консультування з кар'єри у багатьох країнах. Зокрема, вона використовується на сайті Департаменту праці, зайнятості та навчання США O*NET (<https://www.onetonline.org/>). Його складовою є O*NET Interest Profiler (<https://www.onetcenter.org/IP.html>), який містить онлайн-тест, що дозволяє визначити сферу професійних інтересів, що є сумісними з типологією професій та типів особистості за Д. Холандом, особи, в тому числі спрямованих на підприємницьку діяльність.

Онлайн-консультування з професійної кар'єри з використанням методики Д. Холанда здійснюється й у багатьох країнах Європи, а також у Північній Америці. Так, в Україні зазначену методику використано при створенні профорієнтаційного тесту в рамках реалізації Всеукраїнського проекту з профорієнтації та побудовикар'єри «Обери професію своєї мрії» (<https://hryoutest.in.ua/profession-test>). У Великій Британії функціонує портал National Careers Service (<https://nationalcareers.service.gov.uk/>), який надає послуги з онлайн-консультування, що базуються на методиці Д. Холанда, стосовно вибору майбутньої професії (<https://nationalcareers.service.gov.uk/discover-your-skills-and-careers/assessment/short/1>), аналогічний портал створено в Австралії (<https://www.yourcareer.gov.au/>).

Таким чином, в Україні та ряді економічно розвинутих країн створено онлайн-сервіси, що базуються на валідних методиках та які дозволяють визначити придатність людини щодо підприємницької діяльності, що значно підвищує ефективність консультування з молодіжного підприємництва .

Список використаних джерел:

1. Дрижак В. В. Педагогічні основи підготовки старшокласників до підприємницької діяльності : дис. канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 1997. 218 с.
2. Добренко І. А. Психологічні основи розвитку здатності до підприємництва у випускників професійно-технічних навчальних закладів : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Київ, 2006. 324 с.
3. Пустовіт Р. Ф. Педагогічні умови формування підприємницької культури у старшокласників : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Черкаси, 1997. 209 с.
4. Тополь О. В. Формування готовності старшокласників до вибору професій сфери підприємницької діяльності : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Київ, 1997. 207 с.
5. Худякова Н. Ю. Психологічні особливості мотивації підприємницької діяльності : дис. канд. психол. наук: 19.00.10. Київ, 2008. 293 с.
6. Закатнов Д. О., Жемера Н.В., Тименко М.П. Твоя майбутня професія: довідник професій. Київ: Українська книга, 1999. 312 с.